

BOWEL CANCER SCREENING

The Facts

غربالگری سرطان روده

دانستنیها

هدف از این جزوه چیست؟

این جزوه دربردارنده ی دانستنیهایی درباره ی سرطان روده و سود و زیانهای آزمون غربالگری سرطان روده میباشد. هدف این جزوه آنست که به افراد در انجام انتخابی آگاهانه برای شرکت جستن در برنامه غربالگری سرطان روده ان اچ اس (NHS Bowel Cancer Screening Programme) کمک نماید.

هدف از انجام غربالگری سرطان روده چیست؟

- غربالگری سرطان روده به منظور شناسایی زودهنگام سرطان روده انجام میپذیرد (در افرادی که هیچگونه علامتی ندارند)، که در این مقطع احتمال تأثیر درمان بیشتر میباشد.
- غربالگری برای سرطان روده همچنین میتواند سبب تشخیص پولیپ ها گردد. پولیپ ها سرطانی نیستند ولی میتوانند با گذشت زمان به تشکیل سرطان بینجامند. پولیپ ها را میتوان به آسانی برداشته و خطر بروز سرطان روده را کاهش داد.

آیا انجام غربالگری برای سرطان روده اهمیت دارد؟

- در انگلستان از هر 20 تن، چیزی پیرامون یک نفر در طول عمر خود دچار سرطان روده میشود.
- این بیماری، سومین سرطان شایع در کشور انگلستان میباشد که با حدود 16.000 کشته در سال، دومین عامل مرگ و میر ناشی از سرطان بشمار میرود (پژوهش سرطان انگلستان، سال 2005، آمار سرطان) [Cancer Research UK, 2005. *Cancerstats*].
- نشان داده شده که انجام مستمر غربالگری سرطان روده، خطر مرگ و میر به دلیل سرطان روده را تا میزان 16% کاهش داده است (پایگاه داده بازبینی های سامان مند کوچران، 2006. غربالگری سرطان روده با استفاده از آزمون خون مخفی مدفوعی: بروزرسانی). [Cochrane Database of Systematic Reviews, 2006. *Screening for colorectal cancer using the faecal occult blood test: an update*]

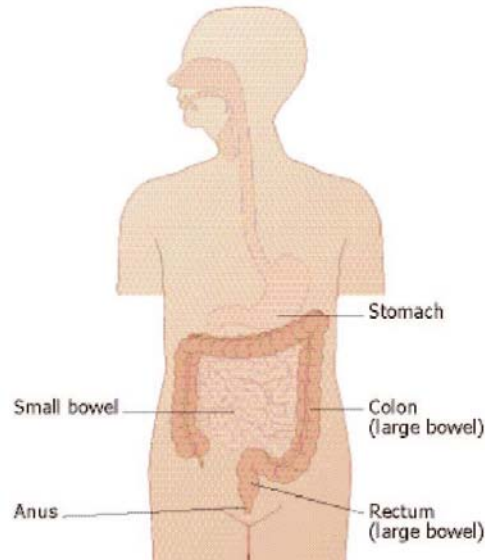
برنامه غربالگری سرطان روده ان اچ اس (NHS Bowel Screening Programme) چیست؟

برنامه غربالگری سرطان روده ان اچ اس خدمات غربالگری خود را هر دو سال به همگی مردان و زنان 60 تا 69 ساله ارائه مینماید. افرادی که در این گروه سنی جای دارند، خودبخود فراخوان گردیده و برایشان کیت آزمون غربالگری فرستاده میشود تا بتوانند در خانه این آزمون را انجام دهند. پزشک عمومی هر فردی اطلاعات تماس وی را در اختیار این برنامه قرار میدهد، از اینرو شایسته است که پزشک به نام و نشانی درست بیمار دسترسی داشته باشد.

پس از انجام نخستین آزمون غربالگری، تا سن 69 سالگی، هر دو سال یکبار از فرد برای آزمون غربالگری فراخوان میگردد. اگر فرد 70 سال یا بیشتر سن داشته باشد، میتواند برای دریافت کیت غربالگری از طریق تماس با شماره رایگانی که در پایان این جزوه آمده است، اقدام نماید.

کار روده چیست؟

روده بخشی از دستگاه گوارش انسان بوده و به روده ی کوچک و روده ی بزرگ تقسیم میشود. روده ی بزرگ از قولون و راست روده تشکیل شده است.

شکل: روده

روده ی کوچک Small bowel ; مقعد Anus ; معده Stomach
قولون (روده ی بزرگ) Colon (large bowel) ; راست روده (روده ی بزرگ) Rectum (large bowel) ;

غذا از معده به روده ی کوچک وارد میشود. پس از آنکه در روده ی کوچک مواد مغذی خوراک جذب بدن گردیدند، غذاهای هضم نشده از درون روده ی بزرگ میگذرند تا آب مواد دفعی گرفته شود. این مواد پس مانده و گوارش نشده (که به آنها مدفوع هم میگویند) تا هنگام خروجشان از بدن در نتیجه تخلیه روده، در راست روده (بخش پایانی روده ی بزرگ) نگهداشته میشوند.

سرطان روده چیست؟

سرطان روده همچنین با نام سرطان قولون، راست روده یا قولون-راست روده (کولورکتوم) نیز شناخته میشود. لایه (مخاط) درون روده از باخته های (سلول) تشکیل شده است که پی در پی نوسازی و تجدید میشوند. گاه این باخته ها بسیار سریع رشد کرده، تشکیل توده ی سلولی ای را میدهند که بنام پولیپ روده ای (یا آدنوم) شناخته میشود. پولیپ ها سرطان روده نیستند (معمولاً خوش خیم هستند)، ولی میتوانند با گذشت سالیان به سرطان بدخیم تبدیل گردند. سرطان هنگامی بدخیم میشود که باخته های سرطانی توانایی گسترش به دیگر جاهای بدن و فرای جایگاه نخستین خود را پیدا میکنند.

چه کسانی در معرض دچار شدن به سرطان روده هستند؟

- مردان و زنان هردو در خطر ابتلای به سرطان روده هستند.
- خطر دچار شدن به سرطان روده با بالا رفتن سن افزایش می یابد. در میان هر 10 تن که دچار سرطان روده تشخیص داده شوند، هشت نفرشان بالای 60 سال سن دارند.
- کسانی که دارای تاریخچه ی سرطان در خانواده هستند، بیشتر در معرض دچار شدن به این بیماری هستند.
- گمان براینست که افرادی که کم ورزش میکنند و اضافه وزن دارند، و نیز کسانی که در خوراکشان گوشت قرمز فراوان ولی سبزیجات، میوه ها و فیبر کمی یافت میشود، همگی بیشتر در معرض دچار شدن به سرطان روده قرار دارند.

آزمون غربالگری چگونه انجام میشود؟

- در آزمون غربالگری، مقادیر ناچیز و نادیدنی خونی که در مدفوع وجود دارد، شناسایی میشود. به این کار، آزمایش خون مخفی مدفوعی (Faecal Occult Blood (FOB) test) میگویند. 'occult blood' یعنی خون مخفی)
- پولیپ ها و سرطانهای روده گاهی خونریزی میکنند، که این امر خود گویای آنست که چرا مدفوع فرد برای یافتن خون غربالگری میگردهد.
- آزمون FOB سرطان روده را تشخیص نمیدهد، ولی نتایج آن نشان میدهد که آیا بیمار نیازمند معاینه ی روده (کولونوسکوپی) هست یا خیر.

آزمون غربالگری (FOB) چگونه انجام میپذیرد؟

فرد آزمون FOB را در حریم خصوصی خانه اش انجام میدهد. کیت غربالگری راه آسانی برای جمع آوری نمونه های کوچک مدفوع فراهم می آورد. نمونه ها بر روی کارت مخصوصی مالیده شده و در يك پاکت دربسته ی بهداشتی که هزینه ی پستی آن بیشتر پرداخت شده گذاشته و برای بررسی به يك آزمایشگاه فرستاده میشوند. هر کیت دارای يك دستورکار مفصل میباشد. شاید تصور کنید که انجام این آزمون ناخوش آیند یا خجالت آور است، ولی باید دانست که این کار تنها چند دقیقه وقت میگیرد و روشی مؤثر برای تشخیص زودهنگام سرطان روده میباشد.

چه وقت جواب آزمایش را خواهم گرفت و نتایج آن چه معنی دارند؟

ظرف دو هفته پس از فرستادن نمونه، فرد نامه ای حاوی نتایج را از سوی آزمایشگاه دریافت خواهد نمود. سه نوع نتیجه برای این آزمون وجود دارد.

- **نتایج طبیعی** به این معناست که هیچ خونی در نمونه ی آزمون یافته نشده است. بیشتر افراد (نزدیک به 98 از 100) نتیجه ی عادی دریافت میکنند. شمار اندکی از این افراد باید آزمون را بسبب پاسخ نامشخص آن دوباره تکرار کنند. پاسخ طبیعی آزمون تضمین گر آن نیست که شخص سرطان ندارد یا هرگز در آینده بدان دچار نخواهد شد، از اینرو آگاهی از نشانه های سرطان روده بسیار مهم است (نگاه کنید به صفحه ی 5). ظرف دو سال از شخص برای انجام دوباره ی غربالگری سرطان روده فراخوان میگردهد.
- **نتایج نامشخص** بدان معناست که اثر بسیار کمی از خون در نمونه ی آزمون FOB یافت شده است. این حالت توسط عوارضی همچون هموروئید (بواسیر) یا زخم معده بوجود می آید. دریافت پاسخ نامشخص بدان معنا نیست که فرد سرطان ندارد، بلکه وی تنها باید آزمون FOB را تکرار نماید. چنانچه نتیجه تان نامشخص باشد، از شما درخواست خواهد شد تا آزمون FOB را تا دو بار دیگر انجام دهید. این کار برای این ضروری است که پولیپ ها همیشه خونریزی نمیکند و پی بردن به اینکه آیا در مدفوع شخص خون وجود دارد یا خیر، دارای اهمیت میباشد. از هر 100 نفر حدود چهار نفر نتایج نامشخص دریافت میکنند. بیشتر کسانی که آزمون را تکرار مینمایند، پاسخ عادی دریافت خواهند نمود.
- **نتایج غیرطبیعی** نشاندهنده ی آنست که در نمونه ی آزمون FOB خون یافت شده است – این موضوع تشخیص سرطان بشمار نمیرود، ولی بدان معناست که فرد برای کولونوسکوپی فراخوان خواهد گردید. پاسخ غیرطبیعی میتواند بجای آنکه توسط سرطان روده ایجاد شده باشد، ناشی از خونریزی از پولیپ های روده ای باشد. این پاسخ همچنین میتواند بخاطر عوارض دیگری از جمله هموروئید (بواسیر) ایجاد شده باشد. چنانچه نتیجه ی آزمونتان غیرطبیعی باشد، به شما پیشنهاد میگردد تا قرار ملاقاتی با يك پرستار متخصص داشته باشید که در ضمن آن درباره ی انجام يك معاینه ی مفصلتر روده ای (کولونوسکوپی) به منظور پی بردن به وجود یا نبود هرگونه عارضه ی نیازمند درمان، با وی گفتگو نمایید. از هر 100 تنی که آزمون را انجام میدهند، حدود دو نفر پاسخ غیرطبیعی خواهند داشت.

خلاصه ی نتایج غربالگری

طبیعی	نیاز به انجام هیچ آزمون دیگری نیست. در عرض دو سال آینده از شخص خواسته میشود تا دوباره در غربالگری شرکت نماید.
نامشخص	آزمون FOB باید تکرار شود.
غیرطبیعی	از بیمار برای انجام کولونوسکوپی فراخوان میگردد.

کولونوسکوپی چیست؟

کولونوسکوپی یک روش معاینه ای است که شامل مشاهده ی مستقیم مخاط روده ی بزرگ بیمار میباشد. یک لوله ی نازک خمش پذیر که به یک دوربین (کولونوسکوپ) متصل است از مقعد شخص وارد شده و در داخل روده اش هدایت میشود. چنانچه پولیپ هایی در روده یافت شوند، بیشترشان را میتوان بدون ایجاد درد توسط یک حلقه ی سیمی که از درون لوله ی کولونوسکوپ بداخل روده رانده میشود، برداشت. این نمونه های بافتی برای یافتن یاخته های غیرطبیعی که میتوانند سرطانی باشند، بررسی خواهند گردید.

- از هر 10 تنی که کولونوسکوپی میشوند، در حدود پنج نفرشان نتایج طبیعی خواهند داشت (سرطان یا پولیپ ندارند).
- از هر 10 تنی که معاینه میشوند، حدود چهار نفرشان پولیپ دارند که اگر این پولیپ ها برداشته شوند، ممکن است بتوان از بروز سرطان جلوگیری نمود.
- از هر 10 تنی که کولونوسکوپی میشوند، حدوداً یک نفر مبتلا به سرطان تشخیص داده میشود.

کولونوسکوپی کارآمدترین روش برای تشخیص سرطان روده میباشد. برای بیشتر مردم، کولونوسکوپی عملی بی دردسر میباشد. با اینهمه، همچون بسیاری دیگر از اعمال پزشکی، احتمال بروز عوارض وجود دارد. از جمله ی این عوارض میتوان خونریزی شدید (با احتمال یک در 150) را نام برد که نیازمند بررسی بیشتر و توصیه های پزشکی میباشد. کولونوسکوپ میتواند سبب سوراخ شدگی (پرفوراسیون) در دیواره ی روده گردد (با احتمال یک در 1.500). در موارد بسیار نادر، کولونوسکوپی میتواند به مرگ بیمار بینجامد. شواهد کنونی حاکی از هستند که این امر تنها در یک مورد از هر 10.000 مورد رخ میدهد.

برای بدست آوردن اطلاعات بیشتر درباره ی کولونوسکوپی، میتوانید یکی از جزوه های ما با نام "بررسی کولونوسکوپی" (The colonoscopy investigation) را بخوانید. همچنین این جزوه از سوی ما برای کسانی که جهت انجام کولونوسکوپی فراخوان گردیده اند، فرستاده میشود. بیاد داشته باشید که بیشتر کسانی که آزمون FOB را انجام میدهند نیازی به کولونوسکوپی ندارند.

اگر نتیجه ی FOB من غیرطبیعی باشد، آیا باید کولونوسکوپی شوم؟

اگر نتایج شما غیرطبیعی باشند، برایتان وقت ملاقاتی با یک پرستار متخصص تعیین میشود. وی عمل کولونوسکوپی را برایتان کاملاً شرح خواهد داد و سلامتتان را برای انجام آن ارزیابی خواهد نمود. چنانچه بخواهید کولونوسکوپی شوید، پرستار برایتان وقت خواهد گرفت.

غربالگری سرطان روده تا چه اندازه اطمینان پذیر است؟

- نشان داده شده که غربالگری سرطان روده خطر مرگ و میر ناشی از سرطان روده را کاهش میدهد.
- همچون دیگر آزمونهای غربالگری، آزمون FOB 100% اطمینان پذیر نیست.
- همواره بخت آن وجود دارد که چنانچه سرطانی در هنگام انجام آزمون غربالگری خونریزی ندهد، شناسایی هم نشود.
- سرطان روده همچنین میتواند در فاصله ی دو ساله ی میان آزمونهای غربالگری، رخ بدهد.
- از اینرو هشیاری نسبت به بروز نشانه های سرطان روده در طول دو سال میان آزمونهای غربالگری دارای اهمیت میباشد.

نشانه های سرطان روده چه هستند؟

شایعترین علائم سرطان روده که باید مراقبتشان بود، عبارتند از:

- هرگونه تغییر در کارکرد روده، بویژه افزایش دفعات بیرون روی یا بروز شکم روش بمدت چندین هفته؛
- خونریزی از مقعد بدون هیچ دلیل آشکاری؛
- درد در ناحیه ی شکم، بویژه اگر شدید باشد؛ و
- وجود توده ای در شکم.

بیاد داشته باشید که اینگونه نشانه ها همواره به معنی آن نیست که شما دچار سرطان روده هستید، ولی اگر يك يا چند تا از این نشانه ها را برای چهار تا شش هفته داشتید، باید به پزشك عمومی خود مراجعه نمایید.

اگر نیازمند درمان سرطان روده باشم چطور؟

چنانچه به احتمال بسیار کم مبتلا به سرطان روده تشخیص داده شدید، گروهی از متخصصان از شما مراقبت خواهند نمود. افراد این گروه اطمینان حاصل میکنند که شما همواره از امکانات مراقبتی و درمانی مطلوب برخوردار میگردید.

اگر سرطان روده در مراحل نخستین پیدایشش شناسایی گردد، بخت زنده ماندن بیمار بیش از 90% خواهد بود (Cancer Research UK, 2005. Cancerstats).

درمان اصلی سرطان روده جراحی میباشد. در برخی موارد نیز شیمی درمانی یا پرتودرمانی برای بیمار تجویز میگردد.

اگر سرطان در پولیپی یافت شود که در حین کولونوسکوپی برداشته شده باشد، شاید تنها به پیگیری و معاینه های منظم نیاز پیدا گردد.

همه ی سرطانهای روده ای را که توسط غربالگری تشخیص داده میشوند، نمیتوان علاج نمود.

پس از بررسی و مشاهده با نمونه ی من چه میکنند؟

پس از آنکه نمونه ی FOB بررسی گردید، نتیجه ی آن در يك پایگاه داده ها ثبت گردیده و کارت حاوی نمونه معدوم میگردد. ما بعنوان بخشی از اهداف خود در راستای فراهم نمودن خدمات رسانی مطلوب و کمک به افزایش مهارت کارکنان متخصص، همه ی سوابق غربالگری را بطور منظم بازنگری میکنیم. این امر بدان معناست که کارکنانی که در بخشهای دیگر خدمات درمانی مشغولند می بایستی سوابق شما را نیز مشاهده نمایند.

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره ی سوابق بایگانی شده، میتوانید با ان اچ اس دایرکت (NHS Direct) به شماره 0845 4547 تماس بگیرید.

چکیده ی مطالب

پیش از آنکه درباره ی شرکت کردن یا خودداری از مشارکت در غربالگری سرطان روده تصمیم بگیرید، میتوانید برخی از سوئمنديها و زيانهای آنها در نظر آورید و به آنچه برایتان مهم است، بیانید.

- سرطان روده دومین شایع کننده در انگلستان میباشد. مشارکت در غربالگری سرطان روده احتمال مرگ و میر بر اثر سرطان روده را کاهش میدهد.
- غربالگری سرطان روده همچنین میتواند پولیپ هایی که را شاید با گذشت زمان به سرطان تبدیل شوند، شناسایی کند. برداشتن پولیپ ها درحین کولونوسکوپی میتواند شانس پیدایش سرطان روده در آینده را کاهش دهد.
- همواره بخت آن وجود دارد که چنانچه سرطانی در هنگام انجام آزمون غربالگری خونریزی ندهد، شناسایی هم نشود.

- دریافت نتیجه ی غیرطبیعی آزمون بدن معناست که از بیمار برای انجام کولونوسکوپی فراخوان خواهد گردید. بسیاری از کسانی که کولونوسکوپی میشوند، سرطان ندارند. انجام کولونوسکوپی خطرهایی را به همراه دارد، گرچه این امر نادر میباشد.

- همه ی سرطانهای روده ای را که توسط غربالگری تشخیص داده میشوند، نمیتوان علاج نمود.

- گرچه برخی افراد انجام آزمون FOB را ناخوشایند می یابند، ولی میتوان این آزمون را در حریم خصوصی خانه ترتیب داد.

این جزوه توسط ”پژوهش سرطان انگلستان“ (Cancer Research UK) و با همکاری ”برنامه غربالگری سرطان روده ی NHS“ (NHS Bowel Cancer Screening Programme) و به توصیه ی ”طرح آزمایشی غربالگری سرطان روده ی انگلستان“ (English Bowel Cancer Screening Pilot) تهیه شده است.

این جزوه همچنین از طریق مشاوره و رایزنی با نهادهای نیکوکاری زیر تهیه شده است.

- مبارزه با سرطان روده (Beating Bowel Cancer)
- سرطان روده ی انگلستان (Bowel Cancer UK)
- پشتیبانی سرطان (Cancerbackup)
- انجمن بهداشت مردان (Men’s Health Forum)

اطلاعات بیشتر و پشتیبانی

- چنانچه هرگونه پرسشی داشته یا مایل به دریافت اطلاعات بیشتر درباره ی غربالگری برای سرطان روده باشید، میتوانید:
- توسط تماس رایگان (Freephone) به شماره 0800707 60 60 با کانون برنامه ریزی خود تماس بگیرید؛
  - با پزشك عمومی خود گفتگو کنید؛
  - از وب سایت برنامه های غربالگری سرطان NHS (NHS Cancer Screening Programmes) به نشانی www.cancerscreening.nhs.uk دیدن نمایید؛
  - از وب سایت NHS Direct به نشانی www.nhsdirect.nhs.uk بازدید نمایید؛
  - از وب سایت Cancerbackup به نشانی www.cancerbackup.org.uk دیدن نموده یا با شماره 0808 8001234 تماس بگیرید؛
  - از وب سایت CancerHelp به نشانی www.cancerhelp.org.uk دیدن نموده یا با شماره 0800 226237 تماس بگیرید؛
  - از وب سایت Bowel Cancer UK به نشانی www.bowelcanceruk.org.uk دیدن نموده یا با شماره 08708 506050 تماس بگیرید؛
  - از وب سایت Beating Bowel Cancer به نشانی www.beatingbowelcancer.org دیدن نموده یا با شماره 02088925256 تماس بگیرید.
  - از وب سایت Men's Health Forum به نشانی www.menshealthforum.org.uk بازدید نموده یا با شماره 02073884449 تماس بگیرید.

چنانچه 70 سال یا بیشتر سن دارید و میخواهید کیت غربالگری سرطان روده را دریافت نمایید، خواهشمند است با شماره تماس رایگان (Freephone) **0800 707 60 60** تماس حاصل فرمایید.

تهیه از انتشارات اداره ی بهداشت (Department of Health) با مشارکت برنامه های غربالگری سرطان ان اچ اس (NHS Cancer Screening Programmes)، با صلاحدید و پشتیبانی گروه آموزشی پژوهشی مراقبتهای اولیه و تحقیقات سرطان انگلستان (Cancer Research UK Primary Care Education Group).

پژوهش سرطان انگلستان (Cancer Research UK)

© Crown copyright 2006
273372 1p Nov06

تهیه شده توسط دفتر مرکزی اطلاعات (COI) به درخواست اداره ی بهداشت (Department of Health) ویرایش نخست، مه 2006

تکثیر متن این نوشتار بدون اجازه ی رسمی یا پرداخت هزینه، در صورت استفاده ی شخصی یا درون سازمانی مانعی ندارد.

اگر نیاز به نسخه های بیشتری از این متن دارید با شماره ها و نشانی زیر تماس گرفته و نام *273372/Bowel cancer-The Facts* را ذکر نمایید:

DH Publications Orderline
PO Box 777 London SE1 6XH
ایمیل: dh@prolog.uk.com

تلفن: 08701 555 455

فکس: 01623 724 524

تلفن نوشتاری: 08700 102 870 (8 صبح تا 6 بعدازظهر، دوشنبه تا جمعه)

www.cancerscreening.nhs.uk